

2017-07-06

TJÄNSTESKRIVELSE

M 2017-001279

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Information om arbete med bedömning av tillsynsbehov 2018-2020

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Miljöenheten arbetar med en bedömning av vilket tillsynsbehov som finns för miljöbalks-tillsynen under de kommande tre åren. Som ett led i arbetet har kända tillsynsobjekt och tillsynsområden listats och fått en riskbedömning, som baseras på hur stora miljökonsekvenser verksamheterna bedöms kunna leda till, och hur stor sannolikhet de bedöms ha. Bedömningen redovisas i en riskmatris, som ska ingå i behovsutredningen som ska redovisas för nämnden under hösten.

Ärendet

Enligt miljöbalken ska nämndens miljötillsyn säkerställa lagens syfte, det vill säga främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Miljötillsynsförordningen kräver att nämndens tillsynsplanering grundas på en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska ha ett treårigt perspektiv och uppdateras minst en gång per år. Förordningen kräver även register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn.

Tillsyn kan bedrivas på olika sätt och behöver inte ske genom inspektioner. Exempel på annan tillsyn, som kan vara mer effektiv i en del situationer, är anpassad information via webb, utskick eller seminarium.

Miljöenheten har kartlagt alla områden som nämnden har tillsynsansvar över. Det är ett brett område med många olika typer av verksamheter som påverkar miljö och människors hälsa på olika sätt. För att kunna arbeta effektivt och uppnå mesta möjliga miljö- och hälso nytta behöver en prioritering av verksamhetstyper göras i tillsynsplanen. Miljöenheten har placerat in alla verksamhetstyper i en matris indelad i sannolikhet och konsekvens.

Bedömning av sannolikhet och konsekvens

Miljöbalkens bredd gör att väldigt olika effekter behöver viktas mot varandra. Både sannolikhet och konsekvens skattas därför grovt utifrån erfarenheter inom respektive område, och redovisas i samma matris. Några exempel:

- Långtidseffekter jämfört med akuta effekter. (Dålig inomhusmiljö i skolan kan leda till många olika hälsoproblem för eleverna senare i livet. Höga bakteriehalter vid strandbad kan leda till akut sjukdom samma dag.)
- Effekt för många jämfört med effekt för några få. (Inomhusmiljön i skolan påverkar klasser eller hela skolan. Inomhusmiljön i en bostad påverkar en familj.)
- Risk för små konsekvenser hög, men risk för stora konsekvenser är låg (Bergs oljehamn lagrar så stora mängder bränsle att det kan ge katastrofala konsekvenser, men har system och rutiner för att förhindra det. Samtidigt är det nästan omöjligt att förhindra mindre störningar, t.ex. tillfälliga luktstörningar.)
- Risk för stora konsekvenser vid en händelse på ett objekt (t.ex. Bergs – se ovan) jämfört med många små händelser, som tillsammans som grupp, ger en större effekt (Ett exempel är små verkstäder, där miljömedvetenhet, egenkontroll och rutiner ofta är mycket dåliga. Spill, utsläpp, klagomål och dumpning är vanligare hos små verkstäder än hos större.)

Händelsestyrd och planerad tillsyn

Den största delen (ca 65-70%) av miljöbalkstillsynen är i nuläget händelsestyrd, d.v.s. initierad utifrån. Det kan t.ex. vara klagomål, anmälningar, ansökningar, olyckor eller markförorenningar som upptäcks. De resterande 30% som miljöenheten lägger på planerad tillsyn, är den som nämnden själv kan styra över i tillsynsplanens prioritering. För att minska mängden händelsestyrd och öka planerad tillsyn, så kan man t.ex. arbeta proaktivt för att förebygga problem. Risken är annars stor att en verksamhetsgrupp som prioriteras bort i tillsynen förr eller senare blir ett problem som kräver händelsestyrd tillsyn.

Olika arbetssätt för att uppnå goda resultat av planerad tillsyn

Miljöenheten utvärderar främst två alternativ för att minimera riskerna genom planerad miljötillsyn. Det ena innebär att man jobbar med tillsyn på bred front, medan det andra innebär stort fokus på vissa områden. I båda fallen kan tillsyn på plats kompletteras med seminarier, infoutskick m.m., för att nå ut med information till grupper som inte får inspektion på plats. Alternativen har olika för- och nackdelar:

1. Bred tillsyn innebär att ett fåtal verksamheter får besök årligen, medan den stora merparten får besök vart tredje år eller mer sällan. Fördelar är att alla objekt eller branscher får besök enligt visst intervall; vi känner till dem; de känner till oss och är medvetna om att det finns miljökrav; vi kan arbeta förebyggande; och vi kan upprätthålla kompetens om de flesta branscher och verksamheter. Nackdelar är att glesa kontakter gör det svårare att etablera rutinmässiga kontakter och relationer med verksamheterna; att vi får svårt att följa upp om saker förändras; att det kan ta många år att få till en positiv förändring i en verksamhet och att det blir svårare att mäta tillsynens effekt.
2. Fokuserad tillsyn innebär att prioriterade verksamheter och branscher får besök varje år eller flera gånger per år, medan andra lämnas tills de prioriteras upp eller det kommer klagomål. Fördelar är att vi bygger en relation med viktiga verksamheter; vi kan lägga särskilt tryck på vissa frågor; och vi lätt kan följa upp tillsynen och mäta dess effekt. Nackdelar är att vi förlorar kollen på övriga verksamheter; verksamheter som lämnas riskerar att "vandrar upp" i riskmatrisen; det förebyggande arbetet branschvis blir litet; och brister upptäcks sent, när skadan redan är skedd. När okontrollerade verksamheter "vandrar upp" i riskmatrisen finns även en risk för att tillsynsbehovet underskattas, och

att de kommer in som händelsestyrd och mer komplicerad tillsyn efter klagomål eller tillbud.

Miljöenheten kommer att fortsätta arbetet med en behovsutredning så att behovet av resurser för olika tillsynsområden och föreslagna tillsynsintervall även utreds och redovisas för nämnden.

Ekonomiska konsekvenser

Inte relevant i detta ärende.

Konsekvenser för barn

Barn är en känslig och skyddsvärd grupp som vägs in i bedömningen. Det är därför viktigt med en bra prioritering av miljö- och hälsoskyddstillsynen.

Marit Lundell
Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Miljöenheten
08-718 94 74
marit.lundell@nacka.se

Tore Liljeqvist
Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Miljöenheten
08-718 87 18
tore.liljeqvist@nacka.se